

INFORMATOR PRAWNY

INFORMATOR PRAWNY OKRĘGOWEJ IZBY RADCÓW PRAWNYCH WE WROCŁAWIU
SPORZĄDZONY PRZEZ CENTRUM DOSKONALENIA ZAWODOWEGO OIRP WROCŁAW

NUMER 7 • PAŹDZIERNIK 2023

DRODZY CZYTELNICY!

Za oknem już jesień, chcielibyśmy tylko zwinąć się pod kocem i napić się ciepłej herbaty. Proponujemy więc do tego jesiennego zestawu nasz informator, aby połączyć przyjemne z pożytecznym. W tym numerze przejrzelismy dla Państwa najnowsze orzecznictwo i przeanalizowaliśmy najważniejsze zmiany w prawie spadkowym oraz w prawie wykroczeń.

Miłej lektury!

SPIS TREŚCI

Czy firma może domagać się finansowego zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych od osoby prywatnej, która zamieściła opinię w internecie?
• str. 2

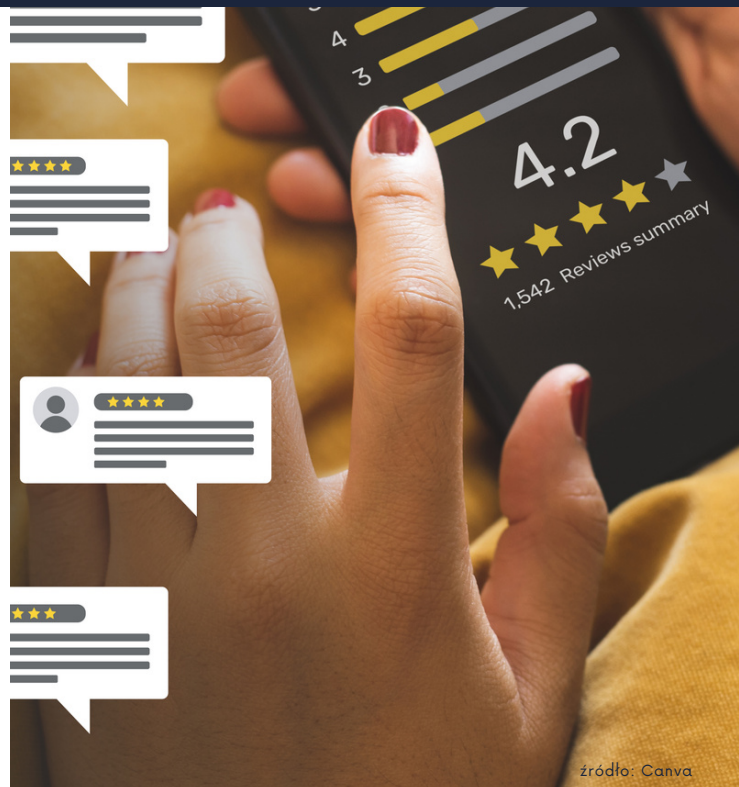
Czy mój rower elektryczny jest pojazdem?
• str. 3

**Monitor zmian
Nowelizacja prawa
spadkowego**

Nowe przesłanki niegodności dziedziczenia
• str. 4

Zmiany w prawie wykroczeń
• str. 6-7

CZY FIRMA MOŻE DOMAGAĆ SIĘ FINANSOWEGO ZADOŚCUCZYNIENIA ZA NARUSZENIE DÓBR OSOBISTYCH OD OSOBY PRYWATNEJ, KTÓRA ZAMIEŚCIŁA OPINIĘ W INTERNECIE?

źródło: Canva

Problem naruszalności dóbr osobistych firm w erze Internetu i powszechnej cyfryzacji jest szczególnie aktualny również w kontekście działalności radców prawnych.

Kanwą całego problemu była opinia wpisana na portalu Google Maps. Niezadowolony użytkownik zamieścił negatywną opinię firmie i jej produktom, czyli pompom ciepła. Spółka domagała się przeprosin, usunięcia opinii oraz zasądzenia 22 tys. zł zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z 26 maja 2022 r. przychylił się prawie do wszystkich żądań spółki i zasądził na jej rzecz 5 tys. zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 kc.

Problem poruszył I Wydział Cywilny Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, który postawił zagadnienie prawne: "Czy osoba prawna może domagać się od osoby, która naruszyła jej dobra osobiste, zapłaty zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 43 k.c.?"

Należy wskazać, że Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Sądu Najwyższego o wykluczenie możliwości zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę poniesioną przez osoby prawne w związku z naruszeniem ich dóbr osobistych.

**Uchwała Sądu Najwyższego
z dnia 3 października 2023 r.
Artykuł 448 k.c. (obecnie art. 448 § 1 k.c.)
stosuje się odpowiednio do osób prawnych
(art. 43 k.c.)**

Uchwała będzie miał daleko idące konsekwencje, chociaż poprzez możliwość żądania zadośćuczynienia pieniężnego m.in. za pomówienie i naruszenie jej renomy. Osoby prawne, którymi są m.in. przedsiębiorstwa, spółki czy samorządy mogą domagać się zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych od osoby, która się tego dopuściła.

Za:

1) Sąd Najwyższy, Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2023 r. https://www.sn.pl/orzecnictwo/SitePages/Najnowsze_orzeczeniaOZ.aspx?ItemSID=1829-301f4741-66aa-4980-b9fa-873e90506a11&ListName=Zagadnienia_prawne (dostęp na dzień 17.10.2023 r.).

2) M. Mikowski, M. Jabłoński, Uchwała SN: Osoba prawna (np. spółka) może domagać się zadośćuczynienia za negatywną opinię w internecie, <https://www.infor.pl/nawosci-prawne/6326918,uchwala-sn-osoba-prawna-np-spolka-moze-domagac-sie-zadoscuczynienia-za-negatywna-opinie-w-internecie.html> (dostęp na dzień 17.10.2023 r.).

3) K. Zączkiewicz-Zborska, I. Stawicka, SN: Firma może domagać się zadośćuczynienia za negatywną opinię w Internecie, <https://www.prawo.pl/biznes/zadoscuczynienie-dla-spolki-za-naruszenie-jej-dobr-osobistych,520849.html> (dostęp na dzień 17.10.2023 r.).

MONITOR ORZECZNICZY TSUE

ROWER ZE WSPOMAGANIEM ELEKTRYCZNYM NIE JEST OBJĘTY OBOWIĄZKIEM UBEZPIECZENIA POJAZDÓW MECHANICZNYCH

Coraz więcej uczestników ruchu stanowią rowerzyści korzystający z rowerów elektrycznych. Chociażby z uwagi na ich wagę, a przede wszystkim na wzrost ilości wypadków z ich udziałem, pojawia się problem ich kwalifikacji - czy rower elektryczny jest pojazdem w świetle prawa?

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został złożony w ramach sporu w przedmiocie ewentualnego prawa ubezpieczyciela w zakresie wypadków przy pracy, wstępującego w prawa rowerzysty, który poruszał się na rowerze ze wspomaganie elektrycznym do pracy, do odszkodowania od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej kierowcy samochodu uczestniczącego w wypadku prowadzącego do śmierci tego rowerzysty.

Wyrok dotyczył wykładni artykułu 1 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/103/WE z dnia 16 września 2009 r. w sprawie ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczenia od takiej odpowiedzialności i udzielenia odpowiedzi na pytanie, w jakim pojęcie „pojazdu” w rozumieniu tego przepisu obejmuje rower, którego silnik elektryczny zapewnia wyłącznie wspomaganie pedałowania i który posiada funkcję umożliwiającą przyspieszenie bez pedałowania do prędkości 20 km/h, przy czym funkcja ta może jednak zostać uruchomiona jedynie po użyciu siły mięśni.

Sprawa jest ciekawa również w świetle dotychczasowego orzecznictwa Trybunału. Trybunał wielokrotnie orzekał, iż obowiązek objęcia ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej szkód wyrządzonych w związku z ruchem pojazdów mechanicznych osobom trzecim jest kwestią odrębną od zakresu odszkodowań wypłacanych im z tytułu odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego. Pierwsza kwestia jest bowiem objęta gwarancją prawa Unii i została w nim zdefiniowana, druga natomiast jest co do zasady regulowana przez prawo krajowe.

źródło: Canva

Jak wskazał Trybunał, urządzenia, które nie są napędzane wyłącznie siłą mechaniczną i które w związku z tym nie mogą przemieszczać się po lądzie bez użycia siły mięśniowej, takie jak rozpatrywany w postępowaniu przed sądem krajowym rower ze wspomaganie energii elektrycznej, który ponadto może przyspieszyć bez użycia pedałów do prędkości 20 km/h, nie odznaczają się charakterem, z którym wiązałoby się powodowanie u osób trzecich uszkodzeń ciała lub szkód majątkowych porównywalnych w kontekście ich wagi lub ilości do szkód, które mogą powodować motocykle, samochody, samochody ciężarowe lub inne pojazdy poruszające się po lądzie, napędzane wyłącznie siłą mechaniczną, jako że te ostatnie z wymienionych pojazdów mogą osiągać pewną prędkość, znacznie wyższą niż owe urządzenia, i są obecnie jeszcze w przeważającej części wykorzystywane w ruchu drogowym. Realizowany przez dyrektywę 2009/103 cel ochrony poszkodowanych w wypadkach drogowych spowodowanych przez pojazdy mechaniczne nie wymaga zatem, aby takie urządzenia wchodziły w zakres pojęcia „pojazdu” w rozumieniu art. 1 pkt 1 tej dyrektywy.

MONITOR ZMIAN

NOWELIZACJA PRAWA SPADKOWEGO

NOWE PRZESŁANKI NIEGODNOŚCI DZIEDZICZENIA

Od 15 listopada 2023 r. za niegodnego dziedziczenia sąd będzie mógł uznać również osobę, która:

- uporczywie uchylała się od wykonywania wobec spadkodawcy (zmarłego, który pozostawia po sobie spadek) obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową,
- uporczywie uchylała się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka.

Za:

1) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1615).
2) W. Matela-Marszałek, Niegodność dziedziczenia. Ważne zmiany jeszcze w 2023 r., <https://www.infor.pl/prawo/spadki/zasady-dziedziczenia/6297065,niegodnosc-dziedziczenia-wazne-zmiany-jeszcze-w-2023-r.html> (dostęp: 19.10.2023 r.).

SĄD SPADKU ZAMIAST SĄDU OPIEKUŃCZEGO

Zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka lub osoby pozostającej pod opieką w postaci prostego przyjęcia lub odrzucenia spadku, w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, zgodnie z nowymi przepisami, które wejdą w życie od 15 listopada br., wydaje sąd spadku, a nie jak poprzednio- sąd opiekuńczy.

Ponadto zgodnie z dodanym w art. 641 k.p.c. § 3(5) oświadczenie, o którym mowa w § 31, może dotyczyć więcej niż jednego dziecka.

Za:

1) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1615).
2) A. Kocieba, Dziedziczenie spadku przez małoletnich - nowelizacja przepisów i nowe uprawnienia sądu spadku, <https://www.infor.pl/prawo/spadki/6287163,dziedziczenie-spadku-przez-maloletnich-nowelizacja-przepisow-i-nowe.html>, dostęp: 18.10.2023 r.

ZMIANY W DZIEDZICZENIU USTAWOWYM

źródło: Canva

W celu przyspieszenia postępowań spadkowych, z dniem 15 listopada zawężony został krąg spadkobierców, którzy w sytuacji, gdy zmarły nie zostawił najbliższych (dzieci, wnuków, małżonka, rodziców, rodzeństwa i ich zstępnych) i spadek przypada dziadkom, a któreś z nich zmarło, w dotychczasowym stanie prawnym otrzymaliby udział spadkowy, gdyż udział ten przechodził na zstępnych zmarłego bez względu na stopień pokrewieństwa. Po zmianach krąg ten będzie skrócony do dzieci i wnuków, a w razie ich braku przypadnie pozostałym dziadkom.

Za:

1) Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1615).

2) K. Czajkowska-Matosiuk, Duże zmiany dla spadkobierców. Nowe zasady dziedziczenia [W:] Gazeta Prawna, <https://serwis.gazetaprawna.pl/orzeczenia/artykuly/8758722.nowe-zasady-dziedziczenia-jak-odrzucic-spadek-zawezony-krag-spadkobiercow.html> (dostęp: 19.10.2023 r.).

źródło: Canva

Uczestnictwo pozostałych zainteresowanych, spoza kręgu osób wymienionych w przepisie, będzie wymagać albo wiedzy sądu o tych osobach, albo ich samodzielnej inicjatywy. Na skutek wejścia w życie projektowanej regulacji niektórzy z dotychczasowych potencjalnych spadkobierców ustawowych (np. dzieci rodzeństwa, dziadkowie i zstępni dziadków) nie będą obligatoryjnymi uczestnikami postępowania spadkowego. Będą więc zobowiązani sami wszcząć postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku lub zgłosić się do sądu spadku w toku trwającego już postępowania.

Zmianą objęto również Kodeks rodzicielski i opiekuńczy. Skutkiem wejścia w życie wskazanej zmiany będzie **wyłączenie konieczności pozyskania zezwolenia sądu na dokonanie czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu w sytuacji, gdy czynność polega na odrzuceniu spadku w imieniu dziecka, a dziecko jest powołane do dziedziczenia wskutek uprzedniego odrzucenia spadku przez któregokolwiek z rodziców, którym przysługuje pełna władza rodzicielska.** Zgoda sądu będzie jednak wymagana w przypadku braku porozumienia rodziców lub jeśli inny zstępny rodziców tego dziecka przyjmuje spadek.

Za: Biuro Analiz Sejmowych, Ocena skutków prawnych regulacji zawartych w rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (nr druku 2977) <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/opinieBAS.xsp?nr=2977> (dostęp: 19.10.2023 r.).

JEDZIESZ ROWEREM PO CHODNIKU?

UWAŻAJ NA ZMIANY W PRAWIE WYKROCZEŃ!

Z dniem 20 października br. weszło w życie rozporządzenie z dnia 28 września 2023 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywn w drodze mandatu karnego.

Na mocy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 września 2023 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywn w drodze mandatu karnego, rozszerzony został katalog uprawnień strażników do nakładania grzywn w drodze mandatu karnego za wykroczenia. Zgodnie z art. 86b. § 1. pkt 5 kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, prowadząc pojazd mechaniczny narusza zakaz jazdy wzdłuż po drodze dla pieszych lub przejściu dla pieszych, podlega karze grzywny nie niższej niż 1500 złotych.

Uprawnienie to dotyczy również kary określonej w art. 94 § 1 a i 2 - § 1a. Kto na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu prowadzi pojazd inny niż mechaniczny, nie mając do tego uprawnienia, podlega karze nagany albo karze grzywny do 1500 złotych. § 2. Tej samej karze podlega, kto prowadzi na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu pojazd pomimo braku dopuszczenia pojazdu do ruchu.

Należy wskazać, że rozporządzenie dotyka również innych dziedzin życia, jak obowiązki wynikające z prawa pracy czy prawa ochrony środowiska.

Winni naruszenia wydanych na podstawie § 1 przepisów o dniach i godzinach otwierania i zamykania placówek handlu detalicznego, zakładów gastronomicznych i zakładów usługowych dla ludności podlegają karze grzywny do 2.500 złotych, która może zostać nałożona przez strażnika.

c.d.

Z dniem 20 października br. zgodnie z art. 27h ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków strażnik miejski będzie również uprawniony do nałożenia kary na osobę, która wbrew obowiązкови nie złoży deklaracji o źródłach ciepła lub spalaniu paliw.

Karze grzywny na mocy art. 79 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych będzie również podlegał ten, kto uchyła się od obowiązku posiadania lub wymiany dowodu osobistego, zatrzymuje bez podstawy prawnej cudzy dowód osobisty czy nie zwraca dowodu osobistego w razie utraty obywatelstwa polskiego.

Zmianie uległ również przepis dotyczący naruszenia przepisów o sprzedaży i dopuszczalności palenia wyrobów tytoniowych (art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych).

Z dniem 20 października grzywna za wprowadzanie do obrotu wyrobów tytoniowych, papierosów, elektronicznych lub pojemników zapasowych lub nie umieszczenie informacji o zakazie ich sprzedaży wbrew przepisom art. 6 ust. 1, 2-5 oraz w przypadku, gdy będąc właścicielem lub zarządzającym obiektem lub środkiem transportu, wbrew przepisom art. 5 ust. 1a nie umieszczona zostanie informacja o zakazie palenia, grzywna może zostać nałożona również przez strażnika miejskiego.

Grzywna nałożona przez funkcjonariusza organu podległego władzom jednostki samorządu terytorialnego czyli straży gminnych (miejskich) stanowi dochód tej jednostki samorządu, a więc gminy lub miasta. Ma to być więc dodatkowe źródło dochodów dla w/w budżetów.

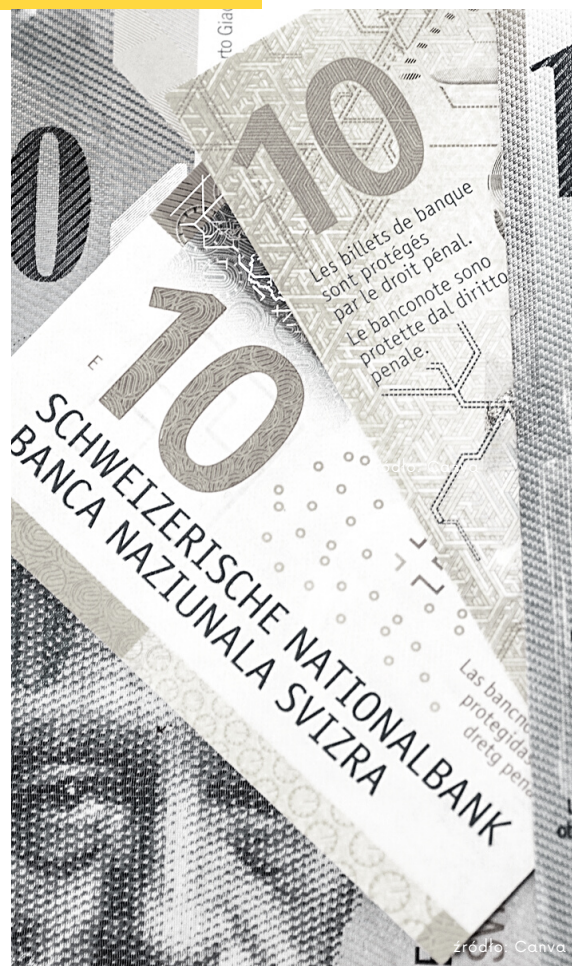
Za: A. Błaszko, Czyj dochód stanowią kary porządkowe nakładane przez Straż Miejską? OA 1116478, <https://sip.lex.pl/#/question-and-answer/621873470/czyj-dochod-standwia-kary-porzadkowe-nakladane-przez-straz-miejska?cm=RELATIONS> (dostęp: 20.10.2023 r.).

SN: W SPRAWIE O KREDYT FRANKOWY BANKU NIE MUSZĄ POZYWAĆ OBOJE BYLI MAŁŻONKOWIE

<<W sprawie przeciwko bankowi o ustalenie nieważności umowy kredytu nie zachodzi po stronie powodowej współuczestnictwo konieczne wszystkich kredytobiorców - głosi czwartkowa uchwała Sądu Najwyższego. Chodziło o to, czy - po rozwodzie - bank muszą pozwać oboje byli małżonkowie.

Sąd Apelacyjny w Katowicach skierował do Izby Cywilnej SN pytanie o to, czy "w procesie przeciwko bankowi o ustalenie nieważności umowy kredytu konieczny jest po stronie powodowej udział wszystkich kredytobiorców?".

Pytanie Sądu Apelacyjnego w Katowicach trafiło do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy w lutym br.

Sprawa, którą zajmował się katowicki sąd, dotyczy umowy kredytu na pokrycie kosztów budowy domu, którą małżeństwo zawarło z bankiem w 2005 r. na ponad 1 mln zł indeksowanej kursem franka szwajcarskiego. W pozwie wobec banku wskazano na niedopuszczalne postanowienia umowne i w związku z tym zawnioskowano o ustalenie nieważności tej umowy. Wcześniej jednak małżeństwo się rozwiódło, a z pozwem wystąpiła tylko kobieta.

Gliwicki sąd okręgowy w kwietniu 2021 r. oddalił jej powództwo wobec banku, ale nie zbadał w ogóle zapisów umowy kredytowej. Uzasadniając oddalenie powództwa, wskazał, że ewentualny wyrok ustalający, że umowa kredytu – której stroną był także ówczesny mąż powódki – była nieważna, dotyczyłby wszystkich stron umowy, wobec czego w postępowaniu muszą uczestniczyć wszystkie podmioty będące stronami umowy.

Czwartkowa uchwała SN zapadła w Izbie Cywilnej w składzie trojga sędziów pod przewodnictwem sędziego Grzegorza Misiurka na posiedzeniu niejawnym.

Nie opublikowano na razie pisemnego uzasadnienia tej uchwały - jest ono spodziewane do drugiej połowy listopada br. >>

Źródło:
M. Jabłoński, Kredyt we frankach i rozwód. Ważna uchwała Sądu Najwyższego, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/kredyt-we-frankach-i-rozwod-wazna-uchwala-sadu-najwyzszego> (dostęp: 20.10.2023 r.).

(NIE TAKI) SŁODKI OBOWIAZEK NOWE ROZPORZĄDZENIE O MIODZIE

Już niebawem ma obowiązywać nowe rozporządzenie dot. znakowania na etykietach kraju pochodzenia miodu.

Nowa regulacja ma przyczynić się do lepszego informowania konsumenta o pochodzeniu nabywanego przez niego miodu. Obowiązek znakowania ma obejmować również procentowy udział krajów producentów w mieszankach miodu.

CIEKAWOSTKA

Żelazo zawarte w miodzie jest prawie całkowicie przyswajalne przez organizm człowieka.

źródło: Canva

Za:
1) B. Pawlak, Miód będzie lepiej oznakowany. Minister rolnictwa podpisał rozporządzenie, Polska Agencja Prasowa, <https://www.pap.pl/aktualnosci/miod-bedzie-lepiej-oznakowany-minister-rolnictwa-podpisal-rozporzadzenie> (dostęp: 20.10.2023 r.).
2) Seminaria naukowe Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego: A., (2006). Polska: Nakł. Wrocławskiego Tow. Nauk.